

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 122 | 17-23 Ekim 2022

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 725 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

18 Ekim: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 15 Temmuz darbe girişiminin ardından 167 hakim ve savcının tutuklanmasını hukuksuz bularak Türk hükümetini her bir başvurucaya tazminat ödemeye mahkum etti. Söz konusu karar benzer içeriğe sahip altı kararın ardından geldi ve AİHM tarafından Türkiye'ye yönelik şikayetleri haklı bulunan hakim ve savcılarının sayısını 847'ye yükseltti.

18 Ekim: Kürt siyasetçi Gülser Yıldırım, şartlı tahliye zamanının gelmesinin ardından dört ay sonra serbest bırakıldı.

21 Ekim: Türk Tabipleri Birliği (TTB), tutuklu Kürt siyasetçi Aysel Tuğluk'un sağlık durumunun hızla kötüleştiğini ve kendisine cezaevinde uygun bir tedavi sağlanamayacağını belirten bir rapor yayımladı.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

İl valilikleri ve diğer yerel makamlar aşağıdaki kapsamlı etkinlik yasaklarını ilan etti:

Tarih	Valilik	Süre
19 Ekim	Muş	15 gün
19 Ekim	Diyarbakır	1 gün
20 Ekim	Adıyaman	10 gün
20 Ekim	Şanlıurfa	3 gün
20 Ekim	Gaziantep	7 gün
20 Ekim	Tunceli	4 gün
20 Ekim	Bitlis	15 gün
20 Ekim	Şırnak	2 gün
20 Ekim	Bingöl	15 gün
20 Ekim	Elazığ	7 gün
23 Ekim	Şanlıurfa	15 gün

Türk silahlı kuvvetlerinin kuzey Irak'ta PKK ile çatışmalarında kimyasal silah kullandığı iddialarının ardından gelen söz konusu yasakların çoğu Kürt çoğunluklu vilayetlerde ilan edildi.

17 Ekim: Ankara'da bir işçi protestosuna müdahale eden polis 28 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

19 Ekim: İstanbul'da bir öğrenci eylemine müdahale eden polis iki kişiyi gözaltına aldı.

20 Ekim: Gaziantep'te polis, Nevruz kutlamalarına katıldıkları gerekçesiyle sekiz kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınan kişiler ertesi gün serbest bırakıldı.

20 Ekim: Türk silahlı kuvvetlerinin kuzey Irak'ta kimyasal silah kullandığı iddialarına karşı İstanbul'da düzenlenen bir protestoya müdahale eden polis 37 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

20 Ekim: Amasya'da bir organize sanayi bölgesi projesini protesto eden köylülere müdahale eden jandarma güçleri üç kişiyi gözaltına aldı.

21 Ekim: İstanbul'da hasta mahkumlarla ilgili bir gösteriye müdahale eden polis Fince Akman ve Cemile Karakaş adlı eylemcileri geçici olarak gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

17 Ekim: Bir İstanbul mahkemesi, gazeteci Yusuf Karadaş'ı, kaleme aldığı bir köşe yazısı nedeniyle bir savunma şirketine tazminat ödemeye mahkum etti.

17 Ekim: Bir İstanbul mahkemesi, cumhurbaşkanına yakın bir şirkete verilen kamu ihalelerine ilişkin en az üç habere erişim engeli getirdi.

17 Ekim: Bir Diyarbakır mahkemesi, Ermeni Soykırımı yıldönümü vesilesiyle yayımladıkları bir ortak açıklama nedeniyle yargılanan 11 baro üyesini beraat ettirdi.

17 Ekim: Bir İstanbul mahkemesi, bir muhalefet milletvekilinin hükümete yakın gazetelere yönelik eleştirilerine ilişkin üç habere erişim engeli getirdi.

18 Ekim: Cumhurbaşkanı tarafından onaylanan bir yasa tasarısıyla internette "dezenformasyon" yaydığı tespit edilen kişiler hakkında üç yıla kadar hapis cezası verilebileceği kanunlaştı.

18 Ekim: İstanbul savcılığı, Türkiye'nin kuzeyindeki bir maden ocağındaki patlama hakkındaki sosyal medya paylaşımları nedeniyle gazeteci Pınar Gayıp hakkında soruşturma başlattı. Soruşturma kapsamında Gayıp, İstanbul polisi tarafından ifadeye çağırıldı.

19 Ekim: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Diyanet'i eleştiren bir muhalefet partisi üyesinin sözleri nedeniyle muhalefete yakın TELE1 kanalına üç günlük yayın kesme cezası verdi. Cezanın gelecekte tekrarlanması halinde kanalın yayın lisansının iptal edilebileceğine dikkat çekiliyor.

19 Ekim: Bir İstanbul mahkemesi, Anayasa Mahkemesi üyelerinden biri hakkında yaptıkları bir haber nedeniyle yargılanan gazeteciler Görkem Kınacı, Uğur Şahin ve Uğur Koç'un beraatına hükmetti.

20 Ekim: Bir Van mahkemesi, Kürt müzisyen Şilan Dora'yı bir mitingde söylediği şarkılar nedeniyle terör örgütü propagandası yapmak suçlamasıyla 1 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum etti. Mahkeme hükmün açıklanmasını geri bıraktı.

20 Ekim: Ankara savcılığı, önde gelen insan hakları savunucusu Şebnem Korur Fincancı hakkında, Türkiye'nin PKK'ya karşı kimyasal silah kullandığı iddialarına ilişkin sözleri nedeniyle, terör örgütü propagandası yapma ve devleti aşışılama suçlamasıyla soruşturma başlattı.

20 Ekim: İzmir savcılığı, geçtiğimiz yıl bir HDP çalışanının öldüğü silahlı saldırıya ilişkin haber nedeniyle gazeteci Bahattin Seçilir hakkında soruşturma başlattı.

20 Ekim: Bir İstanbul mahkemesi, hükümete yakın bir vakıf hakkındaki haber yayınlayan gazeteci Mehmet Kızmaz ve Cumhuriyet gazetesini tazminat ödemeye mahkum etti.

20 Ekim: Bir İstanbul mahkemesi, iktidar partisi milletvekili Zehra Taşkesenlioğlu'nun adının karıştığı yolsuzluk iddialarına ilişkin bir haber, bir köşe yazısı ve bir tweete erişim engeli getirdi.

21 Ekim: Bir mahkeme, gazeteci Mehmet Emin Kurnaz'ı, mafya-devlet ilişkisi iddialarına ilişkin olarak Mayıs 2021'de yayımladığı bir haber nedeniyle, cumhurbaşkanına ve aşırı sağcı bir hükümet ortağına hakaret etmek suçlamasıyla 11 ay 20 gün hapis cezasına mahkum etti. Mahkeme hükmün açıklanmasını geri bıraktı.

21 Ekim: İstanbul'da polis, bir adliye binasının önünde cumhurbaşkanı aleyhinde slogan atan bir kişiyi gözaltına aldı.

21 Ekim: Bir İzmir mahkemesi, bir iktidar partisi üyesinin ev adresine 11 seçmenin kayıtlı olduğu iddialarına ilişkin üç habere erişim engeli getirdi.

21 Ekim: İfade Özgürlüğü Derneği (İFÖD) tarafından yayımlanan bir raporda Türkiye'de 2021 yılında 107.706 web sayfası ve domain ile haber içeren 5.436 URL'ye erişim engeli getirildiği açıklandı.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

Ekim: Ankara savcılığı, önde gelen insan hakları savunucusu Şebnem Korur Fincancı hakkında, Türkiye'nin PKK'ya karşı kimyasal silah kullandığı iddialarına ilişkin sözleri nedeniyle, terör örgütü propagandası yapma ve devleti aşağılama suçlamasıyla soruşturma başlattı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

18 Ekim: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 15 Temmuz darbe girişiminin ardından 167 hakim ve savcının tutuklanmasını hukuksuz bularak Türk hükümetini her bir başvurucaya tazminat ödemeye mahkum etti. Söz konusu karar benzer içeriğe sahip altı kararın ardından geldi ve AİHM tarafından Türkiye'ye yönelik şikayetleri haklı bulunan hakim ve savcılarının sayısını 847'ye yükseltti.

21 Ekim: Danıştay, daha önce Gülen hareketiyle bağlantılı oldukları suçlamasıyla görevlerinden uzaklaştırılan 178 hakim ve savcının göreve iadesine karar verdi.

KÜRT AZINLIK

17 Ekim: Bir Diyarbakır mahkemesi, Kürt siyasetçi Leyla Güven'i terör örgütü propagandası yapmak suçlamasıyla 11 yıl 7 ay 15 gün hapis cezasına mahkum etti.

18 Ekim: Kürt siyasetçi Gülser Yıldırım, şartlı tahliye zamanının gelmesinin ardından dört ay sonra serbest bırakıldı.

19 Ekim: Van'da polis HDP üyeleri Muhittin Üzümcüoğlu, Abdullah İşleyen, Şemsettin Esen ve Mürsel Sayıner'i gözaltına aldı.

20 Ekim: Bir Van mahkemesi, Kürt müzisyen Şilan Dora'yı bir mitingde söylediği şarkılar nedeniyle terör örgütü propagandası yapmak suçlamasıyla 1 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum etti. Mahkeme hükmün açıklanmasını geri bıraktı.

20 Ekim: Gaziantep'te polis, Nevruz kutlamalarına katıldıkları gerekçesiyle sekiz kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınan kişiler ertesi gün serbest bırakıldı.

21 Ekim: Türk Tabipleri Birliği (TTB), tutuklu Kürt siyasetçi Aysel Tuğluk'un sağlık durumunun hızla

kötüleştiğini ve kendisine cezaevinde uygun bir tedavi sağlanamayacağını belirten bir rapor yayımladı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

21 Ekim: Bir Kocaeli cezaevi, Ahmet Dizlek adlı kanser hastası mahkumun tedavisini aksattı.

21 Ekim: Bir Diyarbakır cezaevi, Yunus Özak adlı bir mahkuma, gönderdiği mektupların içeriği nedeniyle 11 gün hücre cezası verdi.

21 Ekim: Bayburt'taki bir kadın cezaevinde gardiyanlar Delila Roj Erkmene ve Neslihan Çetin adlı mahkumların kişisel eşyalarına el koydu.

23 Ekim: Bir İzmir cezaevi, bir mahkuma akrabasıyla görüş sırasındaki sözleri nedeniyle üç ay görüş yasağı getirdi.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

21 Ekim: Türk sahil güvenlik güçleri, Ege denizinde Yunanistan tarafından geri itilen 78 göçmeni kurtardı.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

18 Ekim: Diyarbakır'daki bir kadın cezaevinde gardiyanlar, çıplak aramayı reddeden Sariye Taşkesen isimli bir mahkuma fiziksel saldırıda bulundu.

23 Ekim: Ankara'da polis, Türkiye'nin kuzeyindeki bir maden patlamasına ilişkin protestoya müdahalesi sırasında Hasan Akman isimli bir eylemcinin kaburgalarını kırdı.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

18 Ekim: Kürt hareketine yakın medyada yer alan haberlerde Türkiye tarafından PKK militanlarına karşı kimyasal silah kullanıldığı iddia edildi ve kimyasal silaha maruz kalan militanları gösterdiği iddia edilen videolar yayınlandı. Türk hükümeti iddiayı reddetti.